

Sverigefinnar och finskan: ett språk som hör hemma i Sverige

Berättelse

Fem minoriteter och fem språk

I Sverige är svenska huvudspråk, men det är inte det enda språk som har djupa rötter i landet. Den 1 april år 2000 erkände Sverige officiellt fem nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samtidigt blev fem språk nationella minoritetsspråk: finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Att ett språk är ett nationellt minoritetsspråk betyder att det har talats i landet under mycket lång tid och därför har ett särskilt skydd och stöd i lagen. Det handlar alltså inte om alla språk som talas i Sverige i dag, utan om språk med en lång historia här.

Sverigefinnarna – den största minoriteten

Personer i Sverige som har finsk bakgrund kallas ofta sverigefinnar. De är den till antalet största av Sveriges fem nationella minoriteter. Banden mellan Sverige och Finland är mycket gamla, och en viktig orsak är historien: Finland och Sverige tillhörde samma rike ända fram till år 1809. Under så lång tid har finska och svenska funnits sida vid sida, och människor har flyttat mellan länderna i många hundra år. Finskan är därför inte ny i Sverige, utan en del av landets historia.

En vandring för arbete

En stor del av dagens sverigefinnar har sin historia i 1900-talet. Under 1950- till 1970-talet skedde en stor arbetskraftsinvandring från Finland, då det fanns gott om jobb i den svenska industrin. Mellan 1950 och 1970 flyttade över 400 000 personer från Finland till Sverige, och flest kom under toppåret 1970. Många finländare flyttade hit för att arbeta, slog rot, bildade familj och stannade kvar. Deras barn och barnbarn är i dag svenskar, och många av dem talar fortfarande finska hemma eller med släkten. På så sätt har språket förts vidare från generation till generation.

Svårt att räkna talarna

Hur många som talar finska i Sverige i dag är faktiskt svårt att säga med säkerhet. Sverige registrerar nämligen inte människors modersmål eller etniska tillhörighet, och därför finns det ingen officiell statistik. Det uppskattas att ungefär 200 000–250 000 personer kan tala finska, och att omkring 700 000 har finsk bakgrund. Men det är viktigt att komma ihåg att detta är just uppskattningar och inte säkra siffror. När man läser sådana tal är det klokt att vara försiktig och se dem som ungefärliga.

Rättigheter och stöd i dag

Rättigheterna för de nationella minoriteterna regleras i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. En central del av denna politik är det finska förvaltningsområdet. I januari 2025 ingick 66 kommuner i området, och det fortsätter att växa över tid. I dessa kommuner har

invånarna bland annat rätt till förskola och äldreomsorg på finska, och rätt att använda finska i kontakt med myndigheter. Det betyder att ett litet barn kan få gå i förskola på finska och att en äldre person kan få omsorg på sitt eget språk.

Egna symboler

Sverigefinnarna har också egna symboler som visar att de är en grupp med en gemensam historia. Sedan 2011 firas Sverigefinnarnas dag den 24 februari, på Carl Axel Gottlunds födelsedag. Sedan 2014 finns dessutom en sverigefinsk flagga: den är vit med ett blått och ett gult kors och formgavs av Andreas Jonasson. Flaggan kombinerar färger från både den svenska och den finska flaggan, och visar på så sätt att sverigefinnarna hör hemma i båda länderna. Tack vare denna historia, dessa lagar och dessa symboler är finskan i dag inte bara ett språk från grannlandet, utan en levande och självklar del av Sverige.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
rötter	en lång och djup koppling till en plats eller historia
erkänna	godkänna och bekräfta officiellt
minoritetsspråk	ett språk som talas av en mindre grupp i ett land
skydd	regler som hjälper något att finnas kvar
band	en koppling eller kontakt mellan personer eller länder
rike	ett land eller flera länder under samma styre
arbetskraftsinvandring	när människor flyttar till ett land för att arbeta
slå rot	stanna kvar på en plats och bygga ett liv där
generation	alla personer som föds och lever under ungefär samma tid
uppskattning	en ungefärlig siffra som inte är helt säker
förvaltningsområde	ett område med extra ansvar för ett minoritetsspråk
symbol	något som står för en grupp, t.ex. en flagga eller en dag
formge	bestämma hur något ska se ut, t.ex. en flagga

Läsförståelsefrågor

1. Vad menar texten med ett “nationellt minoritetsspråk”?
 1. Vilket språk som helst som talas i Sverige i dag.
 2. Ett språk som har talats länge i landet och har särskilt skydd i lagen.
 3. Ett språk som bara får talas i hemmet.
2. Varför är banden mellan Sverige och Finland så gamla?
 1. För att finska blev minoritetsspråk år 2000.
 2. För att länderna tillhörde samma rike fram till 1809.
 3. För att de aldrig har haft någon kontakt.
3. Vad hände under 1950- till 1970-talet?
 1. Många finländare flyttade till Sverige för att arbeta.
 2. Finskan förbjöds i Sverige.
 3. Sverige och Finland blev ett rike igen.
4. Varför finns det ingen exakt siffra på hur många som talar finska i Sverige?
 1. För att siffran är hemlig enligt lag.
 2. För att Sverige inte registrerar modersmål eller etnisk tillhörighet.
 3. För att ingen längre talar finska.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sverige erkände fem nationella minoriteter den 1 april år 2000.
 2. Den sverigefinska flaggan har funnits sedan 2014.
 3. Finska är det vanligaste minoritetsspråket i hela världen.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. I januari 2025 ingick 66 kommuner i det finska förvaltningsområdet.
 2. Siffran 200 000–250 000 talare är en säker, officiell siffra.
 3. I förvaltningsområdets kommuner kan man få äldreomsorg på finska.
7. Förklara med egna ord varför många sverigefinnar i dag har sina rötter i 1950- till 1970-talet.
8. Texten använder ord som “det uppskattas” och “ungefärliga” när den talar om antal talare. Vad vill texten visa med sådana ord, och varför är det klokt att skriva så?
9. Varför kan man säga att finskan inte är ny i Sverige? Svara med stöd i texten.
10. Texten säger att ett barn kan gå i förskola på finska och att en äldre person kan få omsorg på finska. Varför kan sådana rättigheter betyda mycket för en person, tror du?
11. Den sverigefinska flaggan kombinerar färger från både den svenska och den finska flaggan. Vad tror du att den blandningen vill visa?

12. Förklara skillnaden mellan en säker fakta och en uppskattning, med exempel ur texten.

Diskussionsfrågor

- Finns det nationella minoriteter eller minoritetsspråk i ditt hemland? Vad heter de och hur behandlas de?
- Texten beskriver rätten till förskola och äldreomsorg på finska i vissa kommuner. Vilka andra situationer kan det vara extra viktigt att få använda sitt eget språk i?
- Antalet finsktalande är en uppskattning, eftersom Sverige inte registrerar modersmål. Vad finns det för fördelar och nackdelar med att ett land inte registrerar människors språk eller etnicitet?
- Många sverigefinnar för språket vidare till sina barn och barnbarn. Vad tror du gör att ett språk lever vidare i en familj, generation efter generation?
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text om ett språk eller en kultur som har funnits länge i ditt hemland vid sidan av huvudspråket. Förklara vilka som talar eller använder det, hur det förs vidare och varför det är viktigt att bevara.